

Акцентуація характеру

Історія поняття

Термін «акцентуація» в 1968 році ввів німецький психіатр Карл Леонгард, який вживав його у словосполученнях «акцентуїтована особистість» і «акцентуїтована риса особистості». Він описує акцентуації як надмірно посилені індивідуальні риси особистості, які мають тенденцією до переходу в патологічний стан в несприятливих умовах. Леонгард характеризує акцентуації як «*відхилення від норми*». Він розробив також свою класифікацію акцентуацій, в якій можна бачити значний вплив психоаналітичних уявлень про типологію психічних розладів.

У 1977 році Андрій Євгенович Личко на основі робіт Леонгарда та класифікації психопатій Петра Борисовича Ганнушкіна розвинув концепцію і почав використовувати словосполучення «акцентуація характеру», вважаючи особистість надто комплексним поняттям для акцентуацій.

Межі акцентуації

Поняття «акцентуація» близьке до поняття «розлад особистості». Основною відмінністю є те, що три основні характеристики розладу особистості (вплив на всі сфери життя людини, стабільність у часі, соціальна дезадаптація) ніколи не присутні в акцентуації *одночасно*:

1. Акцентуована людина може специфічно реагувати на специфічні психогенні впливи, але тільки на них, у той час як людина з розладом особистості на будь-які психогенні впливи реагує відповідно до особливостей свого розладу (вплив на *всі* сфери життя).
2. Акцентуації можуть найбільш яскраво проявлятися тільки протягом певного періоду життя людини (наприклад підліткового періоду) і зазвичай згладжуються з часом, в той час як для розладів особистості характерна поява на ранніх періодах життя і стабільність чи посилення проявів протягом життя (стабільність у часі).
3. Акцентуації можуть не призводити до соціальної дезадаптації взагалі або приводити до неї лише на нетривалий час, в той же час, розлади особистості заважають такої адаптації постійно (соціальна дезадаптація).

Ступені вираженості

А. Є. Личко виділяє два ступені вираженості акцентуацій:

- **Явна акцентуація** — крайній варіант норми. Акцентуйовані риси характеру досить виражені протягом усього життя. Компенсації не відбувається навіть при відсутності психічних травм.
- **Прихована акцентуація** — звичайний варіант норми. Акцентуйовані риси характеру виявляються в основному при психічних травмах, але не призводять до хронічної дезадаптація.

Типи акцентуації

Гіпертимічний

Особливості спілкування і поведінки: Надмірно піднятий настрій, завжди веселі, говірки, дуже енергійні, самостійні, прагнуть до лідерства, ризику, авантур, не реагують на зауваження, ігнорують покарання, втрачають грань дозволеного, відсутня самокритичність. Необхідно стримано ставитися до їхнього необґрунтованого оптимізму і переоцінки своїх можливостей. Енергія часом направляється на вживання спиртних напоїв, наркотиків, безладне статеве життя.

Риси, привабливі для співрозмовників: Енергійність, жага діяльності, ініціативність, відчуття нового, оптимізм.

Діяльність, якій віддається перевага: Робота, пов'язана з постійним спілкуванням: організаторська діяльність, постачальник, служба побуту, спорт, театр. Схильні до зміни професій, місць роботи

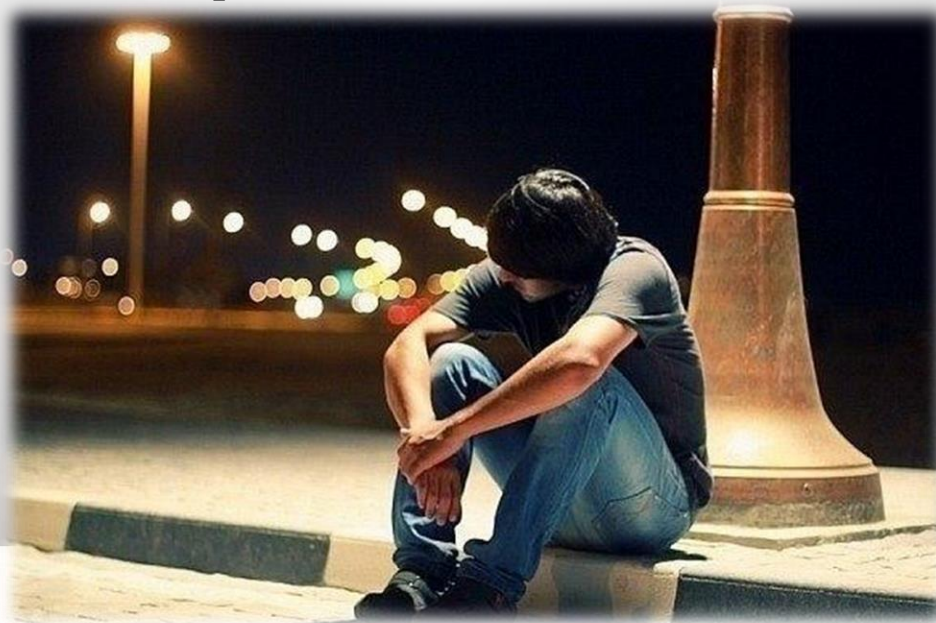

ДИСТИМІЧНИЙ

Особливості спілкування і поведінки: Постійно знижений настрій, смуток, замкнутість, небагатослівність, песимістичність, тяжаться гучним товариством, з товаришами по службі не сходяться близько. У конфлікти вступають рідко, частіше є в них пасивною стороною. Цінують тих, хто дружить з ними і схильні їм підпорядковуватися.

Риси, привабливі для співрозмовників: Серйозність, висока моральність, сумлінність, справедливість

Діяльність, якій віддається перевага: Робота, що не потребує широкого кола спілкування

Циклоїдний

Особливості спілкування і поведінки:

Товариськість циклічно змінюється (висока в період підвищеного настрою, і низька в період пригніченості)

Риси, привабливі для

співрозмовників: У період піднесеного настрою виявляють себе як люди з гіпертимічною акцентуацією, у період спаду - з дистимічною. У період спаду загострено сприймають прикрощі, аж до самогубства. Бувають випадки маніакально-депресивного психозу

Діяльність, якій віддається перевага:

Інтереси залежать від циклу настрою. Схильні до розчарування в професії, зміни місця роботи

ЕМОТИВНИЙ

Особливості спілкування і поведінки: Надмірна чутливість, уразливість, глибоко переживають найменші прикрощі, занадто чутливі до зауважень, невдач, тому в них частіше сумний настрій. Віддають перевагу вузькому колу друзів і близьких, котрих розуміють з півслова. Рідко вступають у конфлікти, відіграють в них пасивну роль. Образи не виказують назовні

Риси, привабливі для співрозмовників: Альтруїзм, співчуття, жалісливі, радіють чужим удачам. Виконавці, з високим почуттям обов'язку. Гарні сім'янини.

Діяльність, якій віддається перевага: Сфера мистецтв, медицина, виховання дітей, огляд за тваринами, рослинами

Демонстративний

Особливості спілкування і поведінки: Виражене прагнення бути в центрі уваги і досягти своїх цілей за будь-яку ціну: сльози, непритомність, скандали, хвороби, хвастощі, вбрання, незвичні захоплення, неправда. Легко забувають про свої непорядні вчинки. Поведінка залежить від людини, з якою має справу, висока пристосовуваність до людей.

Риси, привабливі для співрозмовників: Привітність, завзятість, цілеспрямованість, акторське обдарування, здатність захопити інших, неординарність.

Діяльність, якій віддається перевага: Сприятлива робота з постійно мінливими короткочасними контактами

